

ibi. quia nec fuit proximus cognatus ei, quorinus nondum a vital fuerit confirmatur etiam, quia heres necessarius debet representare defunctum, cum vniuersaliter succedat in omni iure suo, vt in *lib. de intestat. auo p. colla. 5.* & ratione representationis aditio hereditatis debet retraheri vsque ad tempus mortis defuncti, vt in *l. heres quoque. ff. de acquir. hered.* si ergo illo tempore non erat natus, vel conceptus, sequitur, quod ad illud tempus non potest aditio retraheri, ex tunc videatur aditio: cum illo tempore nondum fuerit in rerum natura, & sic illa fictio retractiva non potest habere locum, imo est impossibilis, cum deficit extremum habile a quo, & fictio non operatur in his, quae sunt impossibilia secundum naturam, vt in *l. qui ad certum. ff. locati. & in l. adoptio. la. 1. ff. de adoptio.* & notat plene Bartol. in *l. si a, qui pro empto. ff. de usuc. 9. col. num. 22.* & super eo late Moderni.

10 Iuxta hoc tamen necessarium est, * videri exemplum, in quo possit verificari, quod nepos vel descendens sit natus & conceptus post mortem aui, vel ascendens, vt sibi non deseratur hereditas ab intestato: quia si nepos fuit conceptus post mortem aui, ergo filius vivebat, qui debet esse heres, si autem filius decesserit in vita aui, tunc est impossibile, quod nepos concipiatur, ergo nullo casu potest verificari ista conclusio. Sed dico, quod exemplum verum & iuridicum potest esse tale, quando auus decessit, & reliquit filium heredem ex testamento, vel ab intestato, qui dum esset deliberans, habuit filium vel descendentem, & repudiavit hereditatem patris, tunc ille nepos vel descendens, qui natus & conceptus fuit post mortem aui, non potest succedere auo ab intestato in sua hereditate, & ita declarat & exemplificat Ioannes de Imol. in *dicta l. si quis filio exheredato. ff. de iniusto, rupto* dicens, esse valde notabile. Secundum exemplum subtile potest esse, quando auus exheredauit filium, & extraneum heredem instituit, & post mortem aui filius exheredatus decessit, habito filio nato & concepto post mortem aui, & postea heres scriptus repudiavit hereditatem, quo casu, & instanti, quo hereditas fuit repudiata, auus & sic testator videretur decessisse ab intestato, & ex illo instanti hereditas eius deferretur successoribus ab intestato: sed ille nepos vel descendens non fuit natus, neque conceptus in vita aui, ergo sibi non potest succedere, & istud exemplum ponit expresse text. in *l. si quis filio exheredato. ff. de iniusto, rupto.* & similiter ponunt iura superius allegata in eius confirmationem.

11 Limita tamen singulariter * praedictam sententiam & conclusionem sequentibus modis. Primo, vt procedat & habeat locum quando nepos vel descendens voluisset succedere auo ab intestato ex propria persona. Secus vero si voluisset succedere ex persona patris sui iure transmissionis, suicitatis, sanguinis, vel deliberandi, ita probat text. in *l. si quis filium C. de inofficio, testam. text. in l. vnica. C. de his qui ante aper. tabul. text. in l. cum antiquioribus. C. de iure deliber.* & denique omnia alia iura loquentia de transmissione, ita notabiliter & originaliter tenet Dimus in *l. Gallus. ff. de lib. & posthum.* in distinctione

magna, quam fecit in *lib. in fo. Cynus in l. vnica. C. de his qui ante aper. tabul. 2. colun. 6. quae est.* dicens se ita obtinuisse de facto, & ibi Bart. *in quest. Alber. 2. col. Bald. 2. col. num. 3. Salicet. 1. col. num. 2.* & Corneus *in fo. idem Cyn. in l. qui se patri. C. vnde liber. in col. & quest.* & ibi Alber. idem Cynus in *l. si quis filium. C. de inofficio, testam. 2. col. & 2. quest.* & ibi Alber. 1. col. Bald. qui reparat esse notabile, 2. col. Paul. & Salic. tenet etiam Bald. in *d. l. si quis filio exheredato. ff. de iniusto, rupto.* & ibi Bald. Angel. Paul. Imola, & communiter Dd. idem Bartol. in *l. fo. C. ad Orfi.* & ibi alii Dd. Alberic. in *authent. in aqua. C. commun. de success. 1. colun. in medio.* Baldus, Angel. Platea, & communiter Dd. in *§. cum autem institui. de hered. que ab intesta. deser.* Secundo limita & intellige, vt ista sententia & conclusio non procedat, quoad honores, & dignitates, & quoad alia iura praeter successionem hereditatis: quia bene transeunt ad nepotes vel descendentes, etiam natos & conceptos post mortem aui, quod est notabile & quotidianum, ita probat text. in *l. Paulus. l. 2. ff. de bonis libertarum,* vbi disponitur, quod ius patronatus transit ad nepotes vel descendentes, licet non sint nati neque concepti in vita patroni, & ibi notant & commendant Dynus, Bartol. Alber. & commun. Dd. antiqui, ergo eadem ratione idem dicam, in aliis honoribus, & dignitatibus. Tertio limita & intellige, vt non procedat, nec habeat locum, quoad contractus, in quibus per auum sunt vocati descendentes, vt in emphytheosi, recepta pro se & descendensibus suis: quia bene transit ad eos, etiam si non fuerint nati nec concepti in eius vita, ita eleganter Bartol. in *l. quod dicitur. ff. de verbor. obligatio. in colun. 1. ason. penultim. col. num. 43.* idem Bart. in *l. item prator. ff. de iur. & iuris. hered.* & ibi alii Dd. Paul. de Castro. in *l. si quis filium. C. de inofficio, testam. 3. colun. Bald. in l. si in persona. Cod. de fideicommiss. in colun. & quest. Bald. Angel. & Platea in *§. cum autem institui. de hered. que ab intesta. deser.* Quarto limita & intellige, vt praedicta sententia & conclusio non procedat quoad retractum: nam si hodie auus relinqueret domum, vel rem immobilem in suis bonis, quae perueniat ad filium, & filius postea suscipiat aliam filium, vel descendentem, in eo suscepto, vendat illam domum vel rem, & ille nepos vel descendens velit retractare pro tanto, secundum formam & dispositionem legum nostri regni, bene posset. licet non fuerit natus neque conceptus in vita illius aui, cuius erat res: quia illam non habet iure hereditario successione, sed iure retractus, argumentum praedictorum, & est mea noua & subtilis consideratio. Quinto notabiliter limita & intellige, vt praedicta sententia & conclusio, non procedat in substitutione fidei commissaria, in qua filii vel descendentes sint positi in conditione tacita, vel expressa: quia filius vel descendens sit grauatus restituere hereditatem, vel partem eius alteri, eo casu, quo valeat grauamen: Quia tunc intelligitur conditio si grauatus sine liberis decedat, vt in *leg. cum auus. ff. de condition. & demonstrat.* nam certe tali casu tales filii vel descendentes excludunt substitutum, etiam si sint nati & concepti post mortem testatoris, qui substitutionem fecit:*

COMMENTARIORVM VARIARVMQVE RESOLV- TIONVM IVRIS CIVILIS COM- MUNIS, ET REGII:

Tomus II.

DE CONTRACTIBVS.

PROOEMIUM.

RESOLVTIS hę, quę pertinent ad vitimas testantium voluntates, ordinatio postulat, vt ad secunda in iuris Civilis partem, quę de Contractibus esse voluntant, accingatur. Cuius tractatio eo mihi inuandior fuit, clarioriq; luce, & compositiori ordine in iure visa est, quod apud omnes ferme gentes, & populos circa Contractus, molestę, ac iuseę, passim illic exoriri viderem. Potissimum vero speram desę, quę facilior & clarior nostra de Contractibus procederet orat. o, vt quod multorum opinionibus esse inuoluntum explicarem quod varietate obscurum, clarum redderem: quod multis iurisculorum responsis exuberans varietę, diffusum ordine tractarem: quod multorum hominum tumultuosę dissipationis, & molestis demeritis obcurpatum, sedarem: totam denique hanc materiam sic temperarem, vt vltimę inuenies per inuencos, spinosę, iuris Civilis campo, spaciartem nam tandem summa cum voluptate, & fructu,

potuit. Hac enim tempestate eo venit multorum, qui de iure Civilis scripserunt, cum temeritas, tam impudentia: vt vere nunc demum dicere possimus, quod est apud Euripidem in Hippolyto:

Nũ d' supelunę pũctuatę r' d'ndicęta

Kalędęta, bęta pę dędęta d' xpt dędęta

Adde etiam quod huiusmodi indigesta scriptorum mole, passimq; Doctorum opiniones, per varios anfractus & titulos dispersa, stultissimam legem inuenturam ab honesto iustitę auerunt, atque etiam constant in adyta iurisprudentię ingressam in obscuras precipitant tenebras in conuarias sententię trahunt, in turbulentes errores conijciunt: demig, in despectionem: plerumque elidunt. Nos igitur hanc totam de Contractibus tractationem quę nescimę Capitibus breuissimę & facillimę absoluitur: ita, vt quę titulum ff. de verb. oblig. cuius accedere, totamque eam materiam facillimę methodo intelligere possit. Cum autem hominum causa (vt præclare docet Hermogenianus in l. 2. ff. de stat. hom.) in omne sit consistens, nam primo de personis, quę possunt contrahere, vel non: ac post de rebus, his proximę atque coniunctę applicantes titulos, vt res patitur, dicemus.

DE PERSONIS QUÆ POSSVNT

CONTRAHERE VEL NON.

CAPVT I.

SUMMARI.

1. Princeps an possit contrahere cum subditis.
2. An filius familias possit contrahere.
3. An seruum possit contrahere.

ISTA est subtilis, & quotidiana materia omnium contractuum, quam resolutiue pono in l. 1. ff. de verb. obligat. Pro cuius perfecta introductione, & declaratione, eam diuido in quatuor partes, in quarum prima tractabo quę persone possint contrahere vel nō: quia in quolibet actū, vel negotio, in primis quęrendū est de persona, vt in l. si queramus ff. de testam. In secunda, quę sint genera contractuum. In tertia, quę sint qualitates eorum. In

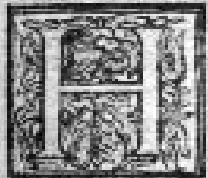
quarta, quibus modis collatur, & extinguatur contractus, virtus, & effectus eius: Quo ad primam igitur, dico, q. regulariter omnis persona potest contrahere, nisi lege reperiat prohibita, text. est formalis & expressus in l. sicut ab initio. C. de action. & obligat. & ibi gl. ord. & comm. Dd. Ex qua regulariter inferitur, quod p. princeps Imperator, dux comes, vel quilibet alius dominus temporalis potest contrahere cum subditis suis, & inter eos oritur efficax actio & obligatio ex omni contractu, text. est in l. 3. Caser. ff. de public. & vltig. Et in tantū hoc est verum, vt procedat, & habeat locum, etiam si princeps vel Imperator vendat rem penitus alienam: b. quia potest præiudicare domino, & non habet actionem contra possessorem, sed contra principem,

COMMENTARIORVM VARIARVMQVE RESOLV- TIONVM IVRIS CIVILIS COM- MVNIS, ET REGII;

Tomus Tertius & vltimus.

DE DELICTIS.

PROOEMIUM.

HACTENVS, qua ad testamentorum contractuumq; formam pertinent, facti super qua tractasse mihi videor: hoc nunc reliqui est, ut ordiuis suscepti memores tertiam iuris Civilis partem, eamq; nec indicio potissimam, quam de delictis fecimus, aggrediamur. Cuius tractatio eo mihi dignior visa est, in qua omnes nervos intenderem, atque (quemadmodum in extremis acta Comici solent) in aioricum fructu, ac voluptate ad finem suum perducere, quod hac iustitia pari non solum inter nostros, verum etiam inter Barbaros, & ceteros, qui moribus reguntur, homines, tantum vim habeat, ut bonis premia, contra vero malis supplicia propoita esse videamus. Honor enim, & suppli-

um, (ut dicebat Theophrastus) fidelissimi sunt rerum publicarum, omnisq; humanae societatis custodes, atque ob eam causam penam ac beneficium Aegyptios pro diti consuluisse solent: arbitror, quod malefactorum vindicta homines ad benevolentes, vindendum promptiores cadere, impunitate vero spe mortalium animos criminibus invitari cernunt. Efficit igitur cum sincerus, atque improbus labor, quem iam à prima adolescentia annis iuri dicendo insumpimus, cum sequamur & assidua in iudiciis exercitatio, ut confidentius, & ut spero, pari cum utilitate hunc tractatum absoluerem: in quo, praeter antiquam iuriconsultorum contrariasque sententias, quas composuimus, iuris viriusq; decisiones, quae variis dissiisq; circa crimina agitari solent sic in unum coegimus, ac temperavimus, ut & veterum legum sanctionibus, & consuetudinis iure (suae enim quaeque respublica variasque paenarum formas pro sapientum virorum arbitrio sibi constituit) vel possit. Primum igitur de delictis in genere, ceteras deinde applicantes criminum species, constitutaq; illis iure supplicia dicemus.

DE DELICTORVM VARIIS GENERI- BVS, AC SPECIEBVS.

CAPVT I

SVMARIA.

- 1 Publicum delictum dicitur omne delictum commissum in offensam Dei.
- 2 Blasphemii an possint accusari à quolibet de populo, & qua poena puniantur.
- 3 Tempus quo quis debeat detineri in carcere pro poena delicti, an debeat esse continuum.
- 4 Publica delicta qua dicantur, & an in eis quilibet de populo possit accusare.
- 5 Accusatio cuiuslibet delicti, quo tempore daret.
- 6 Officium iudicis, quo iudex procedit in delictis, quo tempore daret.
- 7 Minor offensio, an possit restitui aduersus lapsum temporis concessi ad accusandum.
- 8 Si post delictum commissum transeat magnus tempus,

an sit in illa causa poenam minuendi.

- 9 Qua dicantur publica delicta, & qua dicantur privata.
- 10 An iudex possit ex officio procedere contra delinquentem in delictis privati.
- 11 Partium, & minorum dicuntur delicta privata, & qua sit ratio.
- 12 In causis criminalibus non admittitur procurator.
- 13 In delictis, quibus tantum venit imponenda poena pecuniaria, vel relegationis, admittitur procurator.
- 14 Si reus detineatur in vinculis, bene potest pro eo intervenire procurator in quolibet delicto.
- 15 In omnibus delictis potest procurator intervenire ad appellandum.

Alex. in l. 2. num. 30. ff. sol. matrim. à l. in l. Barbarius Philippus. num. 31. cum præced. & seqq. ff. de offic. præfid. ab Hypot. in l. 1. num. 28. ff. ad l. Cor. de licit. ac memineris necesse esse eius animalu prætium domino solvatur, quia terra fructus ex illius atro non gignat, et magis mirabiliter quam vere censet Paris de Put. de Syndic. §. si officialis, num. 2.

c. Ilio fundamento, & consideratione istam sententiam, &c. 7 Hanc eandem conclusionem affirmant Curt. num. 38. Caspar Valasc. num. 17. Sebast. Sapia, num. 11. in Imperium. ff. de iurisd. omni. iud. Marc. Mantua. lib. 4. observat. 34. Ioh. Clarus in pract. §. vlt. q. vlt. ver. quero nunquid cum Bettach. in versic. cadavera. nu. 5. nec sane dubitandum ea de re unquam fuit, cum certa certiar sit perfectam medicine cognitionem non magis absque anatomicis dissectionibus comparari posse, quam veram aliquam aliius artis scientiam absque ipsiusmet proprii, & generis subjecti notione queri posse. quanti autem ponderis, ac momenti medicina sit, & quantum opere omni ratione illi sit favendum, atque auxilium omnelabentissime suppeditandum, qui ad illam non persunt arte, nec dicis causa, sed vere & sui ex principis adipiscendam contentent, nemo profecto dubitabit, cui chara, uti debet, ipsius salus atque incolumitas fuerit, qua qui caret nescio, an vitam ipsam iure posse gratam existimare. ipse equidem in hisce brevis huius artis medica Laudibus, quas multa multorum eruditorum paginae vix complectentur, incunctissime suam hinc quasi quali labori imponi, rē Dnō Sōfā.

Emanuel Soarez à Ribeira, I. G.

FINIS.

El dia 13 de octubre de 1707, acava de Missa
este libro de D. Juan ~~de~~ de Montoya I N D E X

